

סגולה

ישראל להיסטוריה

גיליון 147
אלול תשפ"ב 6.335
ספטמבר 2022
42 ש"ח

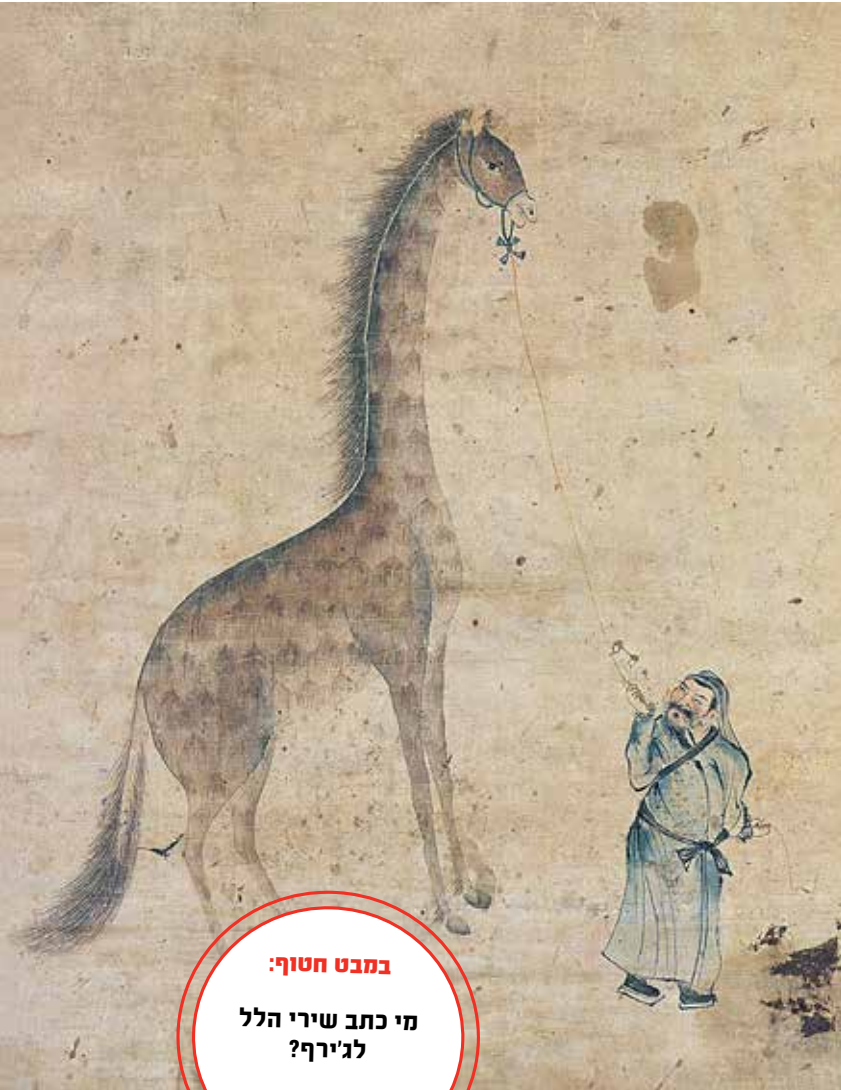
כשהסינים ירדו מהים ובנו תומה

קיצור תולדות סין

האם אי פעם
שמרו שמיטה?

יידשלאנד
מבעד לכוס היי"ש

כשלחימה
הפכה לאמנות

במבט חטוף:
מי כתב שירי הלל לג'ירף?
תשובה בעמוד 24

14 קיצור תולדות סין

הרחק מהעולם המוכר שבין מסופוטמיה לאירופה התקיימה תרבות ענפה ומפותחת בת אלפי שנים, אבל בשבילנו זה עדיין סינית. תולדותיה של סין בראשי פרקים

20 שובו של האדמירל

מתוך ההיסטוריה המפוארת של סין הקיסרית מובלט לאחרונה שמו של ג'נג חה. עשרות שנים לפני שווסקו דה גמה וקולומבוס הפליגו בימים כבר נשא הסריס המוסלמי את שם הקיסר לארצות רחוקות. מה מבשרת ההיזכרות המחודשת בשמו? // **גדעון אלעזר**

30 כוס יי"ש והבעיה היהודית

בסיפורים על יהודים במזרח אירופה תופיע תמיד כוס משקה, במלעיל כמובן, ולא במקרה. מה הביא דווקא את היהודים לייצר שתייה חריפה, לסחור בה ולהגיש אותה, ואיך היא עיצבה את חייהם? יותר משמזגו היהודים את כוס היי"ש מזגה כוס היי"ש את היהודים // **שלום בוגוסלבסקי**

42 ללא חשש שמיטה

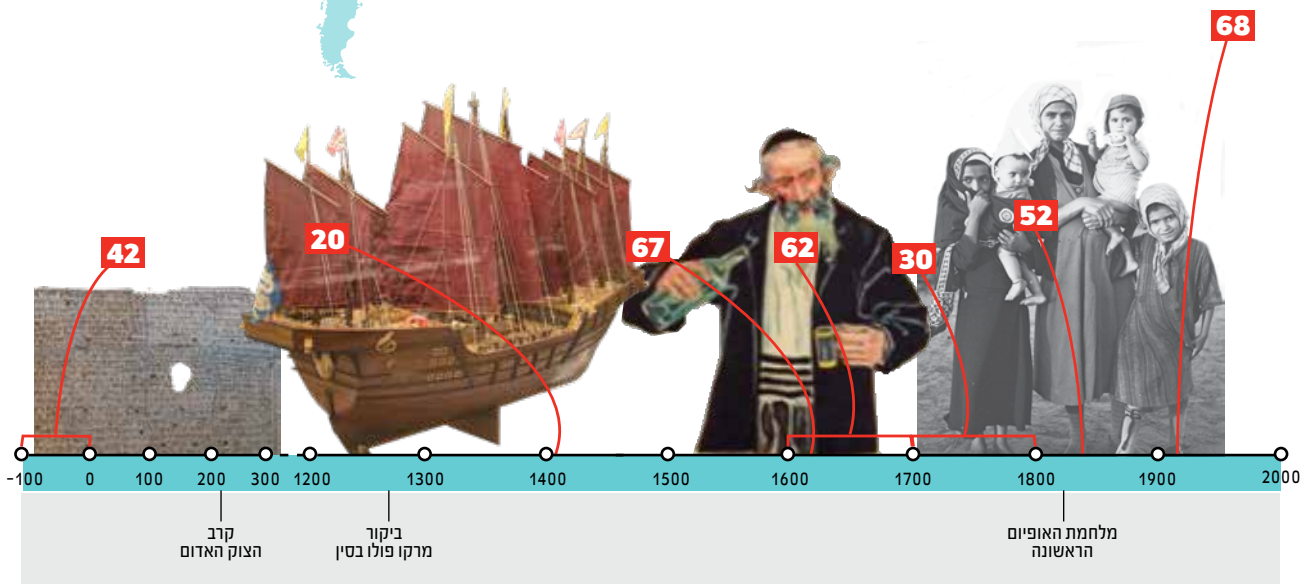
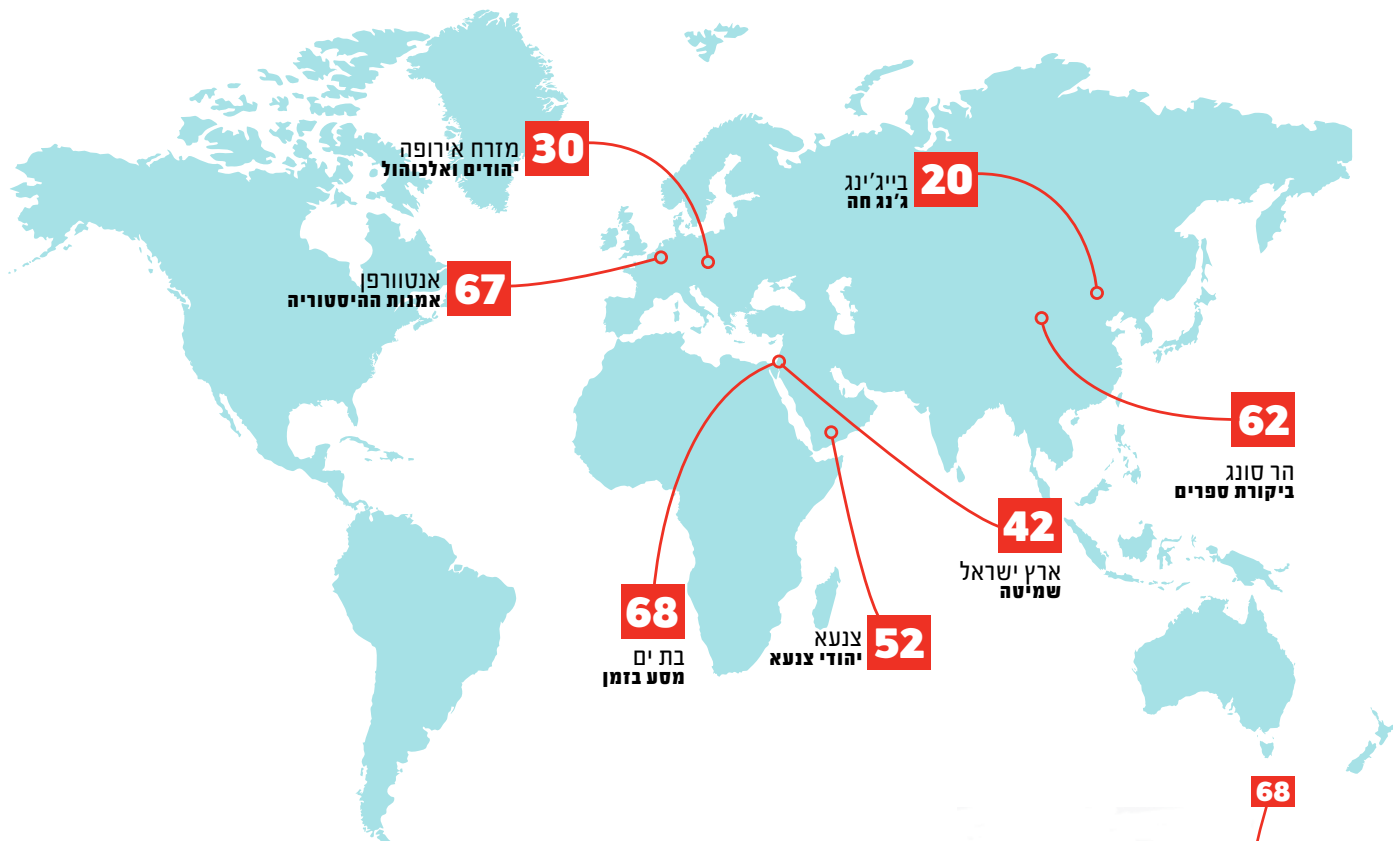
מצוות השמיטה והיובל נראו לרבים רעיונות מופלאים של הרמוניה אקולוגית וצדק חברתי. האם רעיונות אלה זכו אי פעם למימוש במציאות? תולדותיהם של פערים בין חזון למציאות // **אהרן אריאל לביא**

52 תימנים או צנענים?

בעיני המתבונן מבחוץ נראים יוצאי תימן כקהילה אחת בעלת מאפיינים משותפים, אולם כאשר שואלים את יוצאי צנעא על עירם מגלים שבינם לבין יוצאי תימן האחרים פעורה תהום // **מנשה ענזי**

מדורים

- 3 דבר העורך
- 6 מדברים היסטוריה
- 8 חדשות
- 12 בימים ההם **אירועים נבחרים בחודש אלול**
- 60 ראו אור
- 62 ביקורת ספרים **שאולין**
- 67 אמנות ההיסטוריה **פטר פאול רובנס**
- 68 מסע בזמן **בתים**
- 74 תשבצים וחידות

לרכישת מנוי מתנה במחיר היכרות

להרשמה ולפרטים:
058-5416146
service@segulamag.com

סגולה – מגזין ישראלי להיסטוריה
www.segulamag.com

שירות לקוחות
service@segulamag.com

המערכת
segula@segulamag.com

058-5416146

חייגו ונחזור אליכם תוך 48 שעות
מענה אנושי בימים א'ד' בין השעות 9:00-14:00
ובימי רביעי בין השעות 20:00-22:00
אפשר לשלוח הודעת טקסט

יד חרוצים 10
ירושלים, 9342148
טלפון 02-5004351

עקבו אחרינו!

תימנים

צנעאנים

או

בעיני החברה הישראלית
נתפסים יוצאי תימן כקהילה
אחת בעלת מאפיינים
משותפים. שיחות עם יהודי
צנעא על זיכרונותיהם
מגלות שהם ראו עצמם
נבדלים באופן מהותי מיתר
בני תימן // **מנשה ענזי**

לא כמו שאר בני תימן. חתן וכלה
בצנעא, המחצית הראשונה של
המאה העשרים

אוסף יחיא חייבי, ארכיון התצלומים שבמרכז
מידע לאמנות ותרבות יהודית על שם אן
ואיזדור פאלק, מוזאון ישראל, ירושלים

בבירת תימן, התבלט עד מהרה הנער ישראל ונמנה על תלמידיו המובהרים של הרב יחיא קאפח, מקימה של תנועת דור דעה. כישוונותיו של ישעיהו הצעיר משכו את לבו של הרב קאפח הזקן והוא קירבו אליו, אך אחרים לא ראו זאת בעין יפה וזלזלו בנער ובבני משפחתו חסרי הייחוס והעושר. לימים תיאר זאת חברו הרב צדוק יצהרי, אז צאלח אלצ'אהרי שהיה עדיין בתימן, במכתב ששלח לבני משפחת ישעיהו-שרעבי בישראל:

רבים מתושבי צנעא, אם גם כולם, לא היו מחשיבים אתכם לכלום בעודכם ביניהם.

הרב יצהרי אף הזכיר מקרים שבהם אחד האחים לבית ישעיהו-שרעבי השתתף בדיון שהתקיים בבית המדרש ואחרים לעגו לו ולא הקשיבו לשאלותיו המחוכמות. לימים חשף ישעיהו במעין אוטוביוגרפיה שפרסם בשם 'בית אבי' את תחושותיו ואת יחסה של החברה הצנעאנית היחסנית למוצאו הזר:

בכל תקופת לימודי ב'חדר' הציקה לי בסתר לבי עובדה אחת – שאני ומשפחתי איננו נחשבים צנעאנים, בני עיר מיוחסים, אלא 'יהוד בלאד' [יהודי הכפר], כלומר 'יהודי חוץ' שהם כורים. הליכותי, מלבושי ומבטא לשוני ומנגינת הקריאה והתפילה שלי היו כשל צנעאני לכל דבר. כן גם אחיי. לא כן הוריי, ובייחוד אבי. מבטאו ומקצת הליכותיו הבלוי את היותו 'יהודי בלאד', והדבר כאילו מנע בעד משפחתנו מלהשכיח את מוצאה (ישראל ישעיהו, 'בית אבי', פרויקט בן-יהודה).

ישעיהו עלה לארץ ישראל ב-1929, וגם בה בלט בכישוריו, בשכלו החד ובמנהיגותו בקרב יוצאי תימן במפא"י. הוא נישא לרינה בדיחי, בת למשפחה צנעאנית מכובדת, טיפס בסולם ההנהגה הצעירה במפא"י, ולימים היה מנהיג פוליטי בכיר בתנועת העבודה ושימש יו"ר הכנסת. למרות הצלחתו נחשב ישעיהו בעיני הצנעאנים לזר שהגיע מהכפרים. אמנם חוברת הזיכרון שיצאה לאחר פטירתו נקראה 'ישראל ישעיהו ז"ל איש קהילת צנעא', אך הוותיקים מבני הקהילה לא שכחו מעולם את מוצאו המקורי.

שנת 1945 פרסם ישראל ישעיהו-שרעבי, פעיל צעיר ובולט בהסתדרות ובמפא"י, מאמר שמטרתו להסביר מדוע

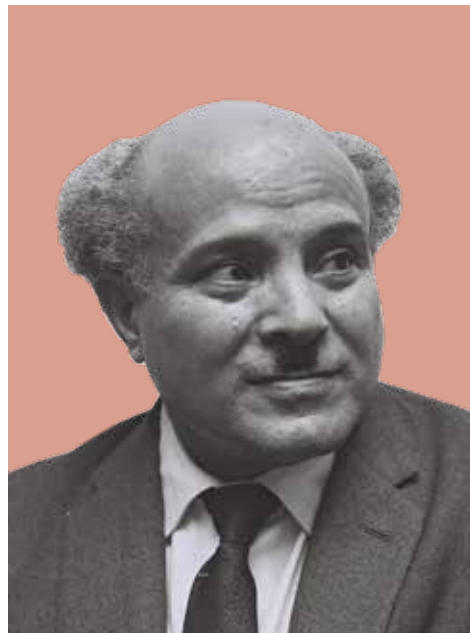

למתבונן מבחוץ נדמה כי יהודי תימן מרבים לריב ולהתפלג. לטענתו הדבר נובע מכך שהם מחולקים לקבוצות שונות בהתאם למחוזות מוצאם:

אפילו בעסקי נישואין אין התערבות יתרה בין בני מחוז אחד למשנהו, ו'נישואי תערובת' כאלה עדיין נדירים בהחלט (ישראל ישעיהו, "התימנים ומריבותיהם", 'הד המזרח', י"ח בתמוז תש"ה, 29.6.1945, עמ' 7).

באותה תקופה נחשבו אפוא נישואיהם של בני זוג שהם או הוריהם עלו ממחוזות שונים בתימן כנישואי תערובת. על אף שבעיני החברה הישראלית עולי תימן מצטיירים כקבוצה אחידה אחת, מתברר שאצלם הייתה הבחנה פנימית ברורה. לדעתי הבחנה זו כוחה יפה עד היום בקרב יוצאי הקהילה, אם כי באופן קלוש יותר, וראוי לתת עליה את הדעת.

ישראל ישעיהו לא דיבר על הדברים כמשקיף מן הצד אלא כמי שחווה את הדברים על בשרו. הוא נולד בעיירה סדה שבדרום תימן, ומשפחתו עקרה לצנעא כשהיה בן שנתיים וחצי. למרות היותו בן של מהגרים עניים שחיו בתנאים קשים

'יהוד בלאד' ו'איש קהילת צנעא'. ישראל ישעיהו, 1967
צילום: משה פרידן, לע"מ

גם אחרי שעלו לארץ ישראל נישואיהם של בני זוג שהם או הוריהם ממחוזות שונים בתימן נחשבו כנישואי תערובת

הפך לשליטה הרשמי של הארץ כולה וקבע את בירתו בצנעא.

קהילת יהודי צנעא התחזקה בתקופה זו וחזרה להיות הקהילה היהודית הגדולה והחשובה בתימן. יהודים רבים מאזורי הכפר החקלאי, שסבלו לעתים מזומנות מבצורות ומרעב, היגרו לצנעא והתיישבו בשכונה היהודית, והקהילה מנתה למעלה מ-5,000 נפש, שהיוו עד כעשרים אחוז מכלל תושבי העיר.

זה היה גם הרקע לנדידת בני משפחת ישעיהו-שרעבי מדרום תימן לצנעא, והיא זכתה ליחס דומה לזה שקיבלו מהגרים אחרים מהכפרים. בדלנותה של יהדות צנעא עולה פעם אחר פעם מעדויות שונות. בעשרים השנים האחרונות ראינתי עשרות מיוצאי צנעא, ותמיד חזר אותו

אין כמו צנעא בעולם

בשנות השלושים של המאה ה-19 החלו כוחות זרים לנצל את היחלשותה של הממלכה התימנית הזיידית – זרם שיעי שכמחצית מהאוכלוסייה המוסלמית בתימן נמנתה עליו. ב-1839 כבשו הבריטים את עיר הנמל עדן שלחופי האוקיינוס ההודי, וב-1872 כבשו העות'מאנים את מרכז תימן וקבעו את מקום מושבם בצנעא. לאחר הכיבוש שבו החיים בצנעא למסלולם, וחברי הקהילה היהודית שנדדו אל מחוץ לעיר חזרו אליה.

כפי שנהגו גם במקומות אחרים שכבשו, מינו העות'מאנים חכם באשי שעמד בראש הקהילה בצנעא, ומצודתו הייתה פרושה על רחבי תימן כמנהיג דתי ופוליטי. הכיבוש העות'מאני היה קצר ימים, ובראשית המאה העשרים מרדו הזיידים בראשות האימאם יחיא חמיד אל-דין בעות'מאנים. המאבק הסתיים ב-1911 בהסכם שבו הוכרה שליטתו של האימאם יחיא במרכז תימן, ועם סיום מלחמת העולם הראשונה הוא

'מצנעא תצא תורה'. קהילת יהודי צנעא הייתה הגדולה בתימן והיוותה מרכז תורני וכלכלי. משפחה מיוחסת מצנעא – הרב והרופא יחיא ג'יאת עם בניו, המחצית הראשונה של המאה העשרים
אוסף יחיא חייב, מוזאון ישראל, ירושלים

סיפורים רבים רווחו בצנעא על טיפשותם, על תמימותם ועל גסותם של היהודים הכפריים. הכבוד העצמי של יהודי צנעא אילץ אותם להציג עצמם כמי שלא חסר להם כלום

בניגוד לדרך שבה היסטוריונים מתארים בדרך כלל קהילה ואירועים בעזרת מסמכים רשמיים שהם קוראים ומפרשים, תיאור הנעזר בעדויות הניתנות בעל פה יכול לשקף גם את הלכי הרוח ואת המנטליות של בני הקהילה כפי שהם עולים מסיפורי חבריה. השיחות עם יוצאי צנעא לימדו אותי כי עירוניות, אצילות ויחסנות הם הדימויים המרכזיים שעיצבו ושממשיכים לעצב את הקהילה הזו ואת יוצאי חלציה.

לא כמו הכפריים

תפיסת העולם היחסנית של הצנעאנים הורכבה משורה ארוכה של סיפורים, פתגמים, בדיחות וחידודים שביקשו להבהיר עד כמה היהודי הצנעאני מרומם על פני היהודי הכפרי. סיפורים רבים רווחו בצנעא על טיפשותם, על תמימותם ועל גסותם של היהודים הכפריים, ומהם אפשר להסיק כי הצנעאנים ראו בלמדנותם, בתחכומם, בהדר מלבושיהם ובכל אורחות חייהם ניגוד של בני הכפרים. כך נוצר אתוס למדני ואצילי שחייב את יהודי צנעא לעמוד בסטנדרטים מחמירים ביותר של התנהגות, לימוד ושליטה ברגשות. אתוס זה הבדילם מהתושבים היהודים האחרים בתימן, הן באורחות החיים והן בדימוי העצמי. כל מי שנולד בצנעא או היגר אליה התחנך על פי אמות המידה הקפדניות והמחמירות של יהודי העיר, וכך הפך בלבושו, בהתנהגותו ובאורח חייו ליהודי צנעאני. ההבחנה בין הצנעאנים לכפריים רווחה הן בין הגברים והן בין הנשים, ואף בין המוסלמים העירוניים למוסלמים הכפריים, ובמיוחד בינם לבין אנשי השבטים שנודעו ברוח הלחימה שלהם.

ילדי צנעא למדו שנים רבות אצל המורי, והוא החדיר בהם יכולת קריאה מדוקדקת. לתלמידים בכיתות הגבוהות אף הנחילו יכולת עיון במשנה, במדרש ובתלמוד. משחקים ושעות פנאי נתפסו כדבר שלילי גם עבור ילדים צעירים, והם חויבו לשהות במשך כל שעות היום בחדרו של המורה, כמעט ללא הפסקות או זמני משחק. כאשר נראו

דו שיח. אני נכנס לבית המשפחה, מתיישב ליד המבוגר או המבוגרת ונשאל: "מה אתה רוצה בעצם?". אני משיב שאני רוצה לשמוע על החיים שלהם בצנעא, וכמעט תמיד התגובה היא בסגנון דומה: "אין, אין כמו צנעא בעולם. המקום הכי יפה, הקהילה הכי חשובה ומכובדת". במשך שעות ארוכות שמעתי מהם על חייהם ועל תפיסתם העצמית ביחס לקהילה שבה גדלו והתחנכו.

יהודי צנעא בידלו עצמם לא רק מתושבי הכפרים אלא אף מהיהודים בערים האחרות. משפחה יהודית ליד עיר הנמל עדן לפני העלייה ארצה, 1949
צילום: דוד אלון, לע"מ

חינוך נוקשה וקפדני. ילדים מוסלמים מחוץ לבית הספר בצנעא, המחצית הראשונה של המאה העשרים

אוסף יחיא חייב, מוזאון ישראל, ירושלים

רבים הייתה העיר הזאת ... לעיר מקלט לפליטי חרב צנעא ... אנשי צנעא הברחו וגרו פה, בהיותם כשבעים בתי אבות, לבד מיחידים ההולכים ושבים, עשו להם בית הכנסת גדולה חדשה לעצמם ונפלטו מהיהודים תושבי העיר לפנים. כן בכל מקום אשר ברחו בני צנעא נוהגים סלסול בעצמם להיותם חכמים מיוחסים ... בעלי צורה ואנשי שם. ובשבתם בשלוותם בעיר הבירה היו כאדונים לאלה בני העירים והכפרים אשר המעט להם תורה, חכמת ייחוס ותואר. ועל איזה מהם אמרו שהם מבני העבדים והגרים מראשית באו לארץ הזאת ואף לא התחתנו עמהם (יעקב ספיר הלוי, 'אבן ספיר' א', עה"ע).

יחס זה גרם לאנשי העיירות שאליהן היגרו הצנעאנים להיבדל מהם:

ועתה כאשר מצוקות הזמן הגלתם מבית תענוגיהם אל הכפרים והעיירות להיעזר מהם, הרימו אלה ראשיהם עליהם להחשיכם כגרים עמהם, ואלה לא יכלו לשכוח עוד שילוחם ומארותם ולכופ ראשם אליהם ולאכול משחיתתם, אף כי לוקחים סמיכה מבית דין צנעא (שם, עו).

לאחר ביסוסה של ממלכת תימן בסוף מלחמת העולם הראשונה ובחירת צנעא כבירתו של מלך תימן האימאם יחיא חמיד אל-דין, חזרה כאמור צנעא לימי תפארתה כמרכז פוליטי, כלכלי ומסחרי, ונהרו אליה סוחרים וחקלאים מכל רחבי

ילדים משחקים בשכונת היהודים בצנעא היו המבוגרים גוערים בהם ואומרים להם כי בגלל ביטול הזמן ומעשי הליצנות פורענות תבוא לעולם, וגשם לא ירד על הארץ המשוועת למים. במקרה אחד נענש ילד בן שבע על ידי הוריו כיוון ששיחק עם חבריו באבנים ליד בית הכנסת, ורב בית הכנסת, הרב סעיד עוזרי, טען כי בגללם יש עצירת גשמים.

ההבחנה בין הצנעאנים לכפריים בלטה כאמור לאחר שרבים מבני הכפרים היגרו לעיר הגדולה בעקבות משבר כלכלי במחצית הראשונה של המאה העשרים. בקורות יהודי העיר ניכר המתח בין הרצון לסייע למהגרים הכפריים לבין הזלזול בהם. כך למשל בעקבות הרצון לסייע הוקם 'המדרש' – מקום שבו שיכנו אורחים עניים, ולעתים אף הזמינו אותם לארוחות בשבת. ומנגד, ריבוי המהגרים הטיל עומס על המערכת ההתנדבותית בצנעא שלא הייתה איתנה, ועורר תרעומת על התנהגותם של אלה מביניהם שתבעו עזרה ונדבה בריש גלי.

הכבוד העצמי ורגש הבושה של יהודי צנעא אילצו אותם להציג עצמם כמי שלא חסר להם כלום, ואוי למי שהתלונן ברבים על עוניו ועל קשייו. במקרה אחד לפחות היה סוף טרגי לחוסר הסובלנות כלפי חולשה ומחסור. סיפרו על אלמנה, אם לילדים קטנים, שסבלה מחרפת רעב. באחד הלילות היא התגנבה לבית הוריה כדי לחפש אוכל. אנשי הבית התעוררו מהרעש וחיפשו אחר הגנב. האישה שהתביישה מבני משפחתה ירדה לבור המים כדי להסתתר ומתה שם.

כשהגלגל מתהפך

מפגשים בין צנעאנים לבני כפרים נערכו לא רק בצנעא אלא גם כאשר בני צנעא נדדו מרצון או מכורח למקומות אחרים. במקומות אלה הם הקימו קהילה נפרדת, והמתח בינם לבין בני הקהילה המקומית נמשך זמן רב. הרב יעקב ספיר, שד"ר ירושלמי חד עין, ביקר בקרית אל-קאבל הסמוכה לצנעא באמצע המאה ה-19, בעת שהיחלשות הממלכה הזיידית אילצה את יהודי צנעא לעזוב את העיר, ותיאר את המציאות שראה:

מאז נשבתה ממלכת תימן ובטלה ממלכת צנעא מהיות בירת מלכותה ונקרעה לקרעים

המורשת המוזיקלית, נוסחי התפילה ומלבושי הכלה המוכרים בישראל הם בדרך כלל על פי מנהגם של יהודי צנעא

המבוסס על מסורת התפילה המקומית, אבל עם תוספות שונות מהמסורת הספרדית הקבלית; והשלישי לפי הנוסח הדרדעי של אנשי דור דעה, תלמידיו של הרב יחיא קאפח ושל נכדו הרב יוסף קאפח, הנוהג על פי הנוסח התימני העתיק הדומה לנוסח הרמב"ם.

בתי הכנסת הצנעאניים משקפים לא רק את בדלנותם של יהודי צנעא בישראל, אלא גם את חילוקי הדעות שרווחו בינם לבין עצמם בצנעא. כך למשל הקימו יוצאי צנעא בתל אביב ב-1926 בית כנסת וארגון בשם עזרת אחים שדאג למסורת הדתית ולמעמד הפוליטי של יהודי צנעא בארץ ישראל, אך שנים אחדות אחר כך התפצל בית הכנסת בין אנשי המחנה העקשי, חסידי הקבלה בתימן, לבין אנשי התנועה הדרדעית. באותו זמן הקימו אנשי התנועה הדרדעית את ארגון אבי דוד, על שם הרב יחיא קאפח שבנו נקרא דוד, ומכוחו קמו בתי כנסת בשם זה בתל אביב, בחולון ובירושלים. במקומות אחרים כונו בתי הכנסת של הקהילה הדרדעית בשם רמב"ם.

המחזו. בתקופה זו הייתה צנעא אבן שואבת למהגרים יהודים מרחבי תימן, ואלה העניקו לקהילה היהודית בעיר עוצמה רבה. רבני צנעא השיבו לשאלות הלכתיות ורעיוניות שהגיעו אליהם מקהילות אחרות במרכז תימן ואף מחוצה לה, ואז רווחה האמרה 'כי מצנעא תצא תורה'.

להיות צנעאנים בישראל

פיצולם של יהודי תימן לקהילות שונות המשיך להתקיים גם בארץ ישראל ובמדינת ישראל. יוצאי הקהילות השונות נטו להתקבץ יחד, בדרך כלל ביישובים קטנים, ויהודי צנעא התיישבו כמעט תמיד בערים גדולות. עד היום אפשר למצוא בערים רבות בישראל – ובהן ירושלים, תל אביב, בני ברק, קרית אונו, חולון ובת ים – קהילה של יוצאי צנעא עם בתי כנסת משלה על פי מסורות התפילה שנהגו בצנעא.

בדרך כלל יהיו ליוצאי אותה קהילה שלושה בתי כנסת לפחות – האחד לפני הנוסח השאמי, הקרוב לנוסח הספרדי הארץ ישראלי אבל על פי הנוהג הצנעאני; השני לפי הנוסח הבלדי, הנוסח

באמצע המאה הקודמת עלו יהודים רבים מתימן. גם בארץ נטו יוצאי הקהילות השונות לשמור על לכידותם ולהתגורר יחד. משפחה מהעיר חבאן שבדרום מזרח תימן חוגגת את הפסח בביתה החדש בתל אביב, 1946
צילום: זולטן קלוגר, לע"מ

הצנעאנים

יהודים בתימן המוסלמית 1872-1950

מנשה ענזי

מרכז זלמן שזר, תשפ"ב, 355 עמ'

איך נראו חייהם של יהודים בצנעא המוסלמית בדורות האחרונים? המחבר משיב על שאלה זו באופן מפורט וצבעוני. הוא אינו מסתפק באמירות נוסטלגיות כלליות על זהותם של היהודים או על נאמנותם לדת אבותיהם, אלא משרטט את חייהם בתחומים מגוונים, ובהם הגאוגרפיה העירונית, המשפט, המסחר, החינוך, התפילה, החיים האינטלקטואליים ותפיסת העולם. כל אלה מתוארים בהקשרם ההיסטורי, החברתי והתרבותי, בעזרת התייעוד הקיים שאינו רב ובעזרת זיכרונותיהם של בני הקהילה. שמו של הספר מתכתב עם שם ספרו של שלמה דב גויטיין 'התימנים' שראה אור לפני כשבעים שנה. המחבר כמו מבקש להימנע מההכללה האופיינית במחקר על יהודי ארצות האסלאם, ולבחון את קהילת צנעא מתוך הקשר עירוני, בדומה למחקרים על חלקם של יהודים בעיור במקומות אחרים בעולם.

כמנהג יהודי צנעא. מלבושי החינה כוללים תכשיטים רבים וכיסוי ראש מיוחד המסמלים שפע וברכה. כלה תימנייה בלבוש מסורתי, ישראל, שנות החמישים מתוך: 'בעשור לישראל', 1958.

רק בשנים האחרונות זוכות גם מסורות תימניות אחרות לתפוצה רחבה. מגמה זו מתבטאת הן בסידורי תפילה בנוסחים שהיו נהוגים בצפון תימן ובדרומה, והן בתחום הלבוש והמוזיקה. כך למשל הקימו האחיות חיים את להקת איווה – A-WA – המבוססת על מורשת הנשים מהאזור הכפרי, ובחתונות החלו לחולל לצעדי הריקוד החבאני שהגיע מדרום מזרח תימן.

מרחק הזמן והמקום מתימן עשה את שלו. המסורת הצנעאנית הייחודית הולכת ונשכחת, אבל הסיפורים עליה עדיין נשמרים בקרב צאצאי הקהילה, ומורשתה התרבותית עדיין מהלכת בקרב חבריה המבוגרים ואפילו בקרב בני הדור השני והשלישי, אם מעט ואם הרבה. ם

במשך שנים רבות המשיכו יוצאי צנעא לתפוס מקום מרכזי בחברה, במוסדות הקהילה, בפוליטיקה וברבנות בארץ. בין הדמויות המוכרות מקרבם שהיו מנהיגי הקהילה, דמויות מופת ופוליטיקאים בכירים היו הרבנית ברכה קאפח ואישה הרב יוסף קאפח, הרב יוסף צוברי, השר ויו"ר הכנסת ישראל ישעיהו והשר ישראל קיסר. לא פלא שהתרבות התימנית המוכרת בישראל מקורה בעיקר בתרבות הצנעאנית. המורשת המוזיקלית, נוסחי התפילה ומלבושי הכלה בחינה התימנית הם בדרך כלל על פי מנהגם של יהודי צנעא. במסורת המוזיקלית שמור מקום של כבוד ליחיאל עדאקי ולאחרון עמרם שחשפו את המסורת הצנעאנית המוזיקלית בפני החברה הישראלית. רוב הסידורים המודפסים הנפוצים בכל קהילות יוצאי תימן בישראל – ובהם תכלאל תפילת כל פה ותכלאל שיבת ציון הוותיקים, ותכלאל תורת אבות וסידור כנסת הגדולה החדשים יותר – מבוססים על מנהגי התפילה הצנעאניים.

ד"ר מנשה ענזי

מוצה בכיר במחלקה לחיסטוריה של עם ישראל באוניברסיטת בן-גוריון בנגב. עוסק בהיסטוריה של יהודי תימן וביחסים בין יהודים למוסלמים, במקומם של יהודים במרחב המוסלמי העירוני וביהודי האוקיינוס ההודי

לרכישת הגיליון

סגולה

מגזין ישראלי להיסטוריה

